

Informace z kontrolní akce č. 10/14

Peněžní prostředky určené na realizaci opatření v oblasti nakládání s odpady

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2010 pod číslem 10/14. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Zdeněk Brandt.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na realizaci opatření v oblasti nakládání s odpady.

Kontrolovány byly roky 2007 až 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly. Kontrola byla prováděna od června 2010 do ledna 2011.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo životního prostředí,
Státní fond životního prostředí České republiky
a vybraní příjemci peněžních prostředků:

BONUS obchodní agentura, spol. s r.o., České Budějovice; ECO – RETEL s.r.o., Mladá Boleslav; ENVISTONE, spol. s r. o., Předměřice nad Labem; KOVOŠROT GROUP CZ a.s., Děčín; ODAS ODPADY s.r.o., Žďár nad Sázavou; SVITAP J. H. J. spol. s r. o., Svitavy; město Přibyslav; město Tábor; obec Přešovice; Jiří Holešák – HBH Sběr surovin, Havlíčkův Brod, Havlíšská 1124; Stanislav Čmakal, Chromeč 120.

I. Úvod

Ministerstvo životního prostředí (dále také „MŽP“) je ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro odpadové hospodářství. Ve smyslu zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, vykonává v oblasti odpadového hospodářství vrchní státní dozor s výjimkou ochrany veřejného zdraví při nakládání s odpady a zpracovává *Plán odpadového hospodářství České republiky* (dále také „POH ČR“) a jeho změny. Na základě usnesení vlády¹ bylo MŽP pověřeno výkonem funkce řídicího orgánu pro operační program *Životní prostředí* (dále také „OPŽP“) pro programové období 2007–2013, v důsledku čehož odpovídá za účinnost, správnost řízení a provádění OPŽP.

Státní fond životního prostředí České republiky (dále také „SFŽP“) byl zřízen zákonem č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, jeho správcem je MŽP. Rozsah činnosti SFŽP je stanoven jeho statutem. V oblasti odpadového hospodářství SFŽP financuje národní programy vyhlášené MŽP a zajišťuje národní spolufinancování programů podporovaných z evropských fondů. V rámci OPŽP vykonává úlohu zprostředkujícího subjektu, jehož povinnosti jsou stanoveny v delegační dohodě² uzavřené mezi MŽP a SFŽP.

¹ Usnesení vlády ze dne 22. února 2006 č. 175 k *Návrhu Národního rozvojového plánu České republiky na léta 2007 až 2013*.

² *Dohoda o delegování některých činností a pravomocí Ministerstva životního prostředí jako řídicího orgánu Operačního programu Životní prostředí na Státní fond životního prostředí České republiky ze dne 4. prosince 2007.*

Kontrolní akce byla zaměřena zejména na činnost MŽP jako řídicího orgánu OPŽP a na činnost SFŽP jako zprostředkujícího subjektu OPŽP při poskytování a čerpání peněžních prostředků ze čtvrté prioritní osy, a to z oblasti podpory 4.1 – *Zkvalitnění nakládání s odpady*. Kontrola byla podrobena i činnost MŽP při zpracování a hodnocení POH ČR včetně hodnocení přínosů podpory vynaložené v letech 2003–2007 ze státních prostředků a z evropských fondů na zlepšení stavu odpadového hospodářství.

Tabulka č. 1 – Peněžní prostředky ČR a fondů Evropské unie vynaložené v letech 2003–2007 na zkvalitnění nakládání s odpady

Program/podpora	Zdroj	Proplacené výdaje (v mil. Kč)	Počet podpořených projektů
Národní program 4	SFŽP	1 604,2	185
Operační program Infrastruktura	ERDF	482,9	38
	SFŽP	80,8	
Fond soudržnosti	FS	1 183,6*	1
	SFŽP	63,4*	
Celkem		3 414,9	224

Zdroj: informace SFŽP a MŽP.

*) Při kurzu 25 CZK/EUR.

Tabulka č. 2 – Peněžní prostředky OPŽP, oblasti podpory 4.1 – *Zkvalitnění nakládání s odpady* alokované a vynaložené na projekty od 1. ledna 2008 do 23. listopadu 2010

Počet projektů s vydaným rozhodnutím o poskytnutí dotace	Celkové způsobilé výdaje projektů s vydaným rozhodnutím o poskytnutí dotace (v mil. Kč)	Výdaje proplacené z <i>Fondu soudržnosti</i> a z prostředků SFŽP (v mil. Kč)	Celkové alokované peněžní prostředky na roky 2007–2013 (v mil. Kč)
380	3 898,2	2 139,7 (FS)	15 038,5
		221,7 (SFŽP)	

Zdroj: informace SFŽP a MŽP.

Pozn.: Všechny právní předpisy jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. Z důvodu posouzení vývoje v oblasti nakládání s odpady bylo do kontroly zahrnuto i období před rokem 2007.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole u MŽP a SFŽP

1. Cíle POH ČR a jejich hodnocení

MŽP zpracovalo v roce 2003 POH ČR, který stanovuje na období deseti let cíle, zásady a opatření v oblasti nakládání s odpady. Závazná část POH ČR (vyhlášená nařízením vlády č. 197/2003 Sb.³) a její změny jsou závazným podkladem pro zpracování plánů odpadového hospodářství krajů a pro rozhodovací a jiné činnosti příslušných správních úřadů, krajů a obcí v oblasti odpadového hospodářství.

MŽP stanovilo v roce 2003 cíle POH ČR podle platné evropské a národní legislativy a v některých případech budoucí vývoj evropské legislativy předjímal. **Ačkoliv od roku 2003 došlo k významným změnám v evropské a národní legislativě v oblasti**

³ Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky.

odpadového hospodářství, MŽP neaktualizovalo POH ČR a neupravilo jeho cíle tak, aby byly v souladu s touto legislativou.

Při vyhodnocování plnění POH ČR, které provádí MŽP v souladu se zákonem č. 185/2001 Sb. každoročně do 31. prosince následujícího roku, je tento nedostatek zmiňován **v hodnotících zprávách. V nich MŽP opakovaně u některých neplněných cílů konstatovalo, že jsou nadhodnoceny, stanoveny nereálně nebo je nelze hodnotit z důvodu nevhodného nastavení parametrů.** MŽP např. potvrdilo, že nadhodnotilo cíl dosáhnout do roku 2006 sběru použitých přenosných baterií v množství 100 g za rok na jednoho obyvatele. Podle posledního vyhodnocení POH ČR zpracovaného MŽP za rok 2008 byl tento cíl plněn hodnotou 31,9 g za rok na jednoho obyvatele. Nadhodnocen byl i cíl zvýšit materiálové využití komunálních odpadů na 50 % do roku 2010 ve srovnání s rokem 2000. V roce 2008 činil podíl využitých komunálních odpadů 27 %. Směrnice⁴ Evropské unie (dále také „EU“) stanovila tento cíl až v roce 2008, a to ve výši 50 % do roku 2020 – zmíněný cíl se navíc týká jen vybraných složek komunálního odpadu.

Při zpracování hodnotících zpráv vychází MŽP ze statistických dat a z dat, která získává z informačního systému odpadového hospodářství. Do tohoto systému data ukládají obce s rozšířenou působností na základě evidenčních a ohlašovacích povinností původců odpadů a osob oprávněných nakládat s odpady určených zákonem č. 185/2001 Sb., kteří zasílají data do 15. února roku následujícího po roce ohlašovaném. Obce data ověřují a do 30. dubna předávají České informační agentuře životního prostředí, která vypracovává statistické výstupy a podklady pro vyhodnocení POH ČR. Tento postup je časově náročný a v důsledku toho MŽP předkládá vládě ČR hodnotící zprávy v době, kdy data použitá pro tato hodnocení nejsou již aktuální. MŽP tak například v lednu 2010 předložilo vládě ČR hodnotící zprávu, ve které uvedlo míru naplnění cílů POH ČR na základě dat platných v roce 2008.

MŽP určilo k zajištění plnění cílů POH ČR celkem 94 úkolů, přitom u 33 z nich nestanovilo termín jejich splnění. Podle posledního hodnocení POH ČR, které MŽP zpracovalo za rok 2008, nebylo 18 úkolů dostatečně plněno.

Jedním z nejproblematictějších cílů POH ČR je snížení maximálního podílu množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů (dále také „BRKO“) ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil co do hmotnosti v roce 2010 nejvíce 75 %, v roce 2013 nejvíce 50 % a výhledově v roce 2020 nejvíce 35 % z celkového množství BRKO vzniklých v roce 1995. Tyto cíle MŽP převzalo do POH ČR ze směrnice Rady 1999/31/ES⁵, která stanovila pro členské státy EU požadavky na snižování množství BRKO ukládaných na skládky.

Množství BRKO ukládaných na skládky od roku 2003 postupně narůstá, viz graf č. 1. V roce 2008 činil podíl BRKO uložených na skládky dokonce 98 % z množství roku 1995. Jedním z klíčových opatření, která mají přispět k plnění cílů stanovených směrnicí Rady 1999/31/ES, tj. ke snižování podílu BRKO ukládaných na skládky, je novela⁶ nařízení vlády č. 197/2003 Sb. účinná od 31. prosince 2009. Novelou došlo k vypuštění ustanovení, které

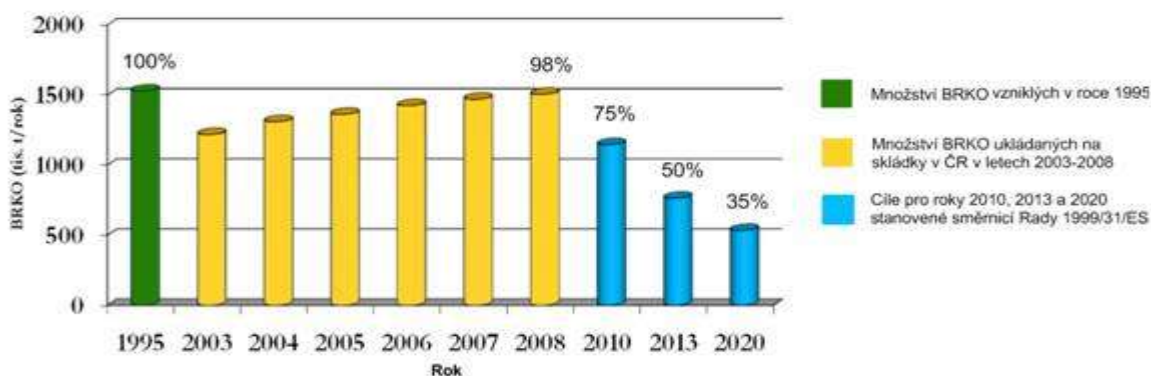
⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic.

⁵ Směrnice Rady 1999/31/ES ze dne 26. dubna 1999 o skládkách odpadů.

⁶ Nařízení vlády č. 473/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky.

od roku 2003 zakazovalo podporovat výstavbu nových spaloven komunálního odpadu ze státních prostředků. Tím bylo – počínaje lednem 2010 – umožněno čerpání finančních prostředků z OPŽP na podporu energetického využití odpadů. Zvýšením počtu zařízení k energetickému využívání odpadů se sníží množství odpadů, které jsou odstraňovány skládkováním, a tím se sníží i množství BRKO ukládaných na skládky. **Případným neplněním směrnice Rady 1999/31/ES se Česká republika vystavuje riziku sankcí ze strany Evropské komise.**

Graf č. 1 – Skládkování biologicky rozložitelných komunálních odpadů v ČR a cíle pro jejich odklon od skládek do roku 2020 stanovené směrnicí Rady 1999/31/ES

Zdroj: informace MŽP.

Pozn.: Informace o množství BRKO uložených na skládky v roce 2009 nemělo MŽP do doby ukončení kontroly NKÚ k dispozici.

2. Podpora vynaložená v letech 2003–2007 ze státních prostředků a z fondů Evropské unie na zlepšení stavu odpadového hospodářství

Národní program 4 – *Nakládání s odpady*, který vyhlásilo MŽP, byl financován z prostředků SFŽP. Program byl dále členěn na dílčí programy: *Program podpory sanací a rekultivací starých skládek*, *Program na podporu využití a zneškodňování odpadu* a *Program na podporu zpracování Plánů odpadového hospodářství krajů*. V období 2003 až 2007 příjemci podpory z těchto programů dokončili 185 projektů, na které SFŽP poskytl 1 604,2 mil. Kč.

Operační program *Infrastruktura*, podopatření 3.4 A – *Vybudování integrovaného systému sběru a recyklace odpadů*, byl financován z *Evropského fondu pro regionální rozvoj* (dále jen „ERDF“) v letech 2004–2006. V rámci tohoto podopatření bylo vybudováno 38 zařízení pro sběr a recyklaci odpadu, na která bylo vynaloženo z prostředků ERDF a SFŽP celkem 563,7 mil. Kč. Ze závěrečné zprávy operačního programu *Infrastruktura* (kterou vypracovalo MŽP) vyplývá, že ve vybudovaných zařízeních pro nakládání s odpady by bylo možno k 30. červnu 2009 upravovat 10 954 tun odpadu za rok, materiálově využívat (recyklovat) 9 480 tun odpadu za rok a vytrídít až 49 563 tun odpadu za rok. Jedná se však o kapacity zařízení, a tudíž o množství odpadu, který jsou tato zařízení schopna zpracovat. Z prostředků *Fondu soudržnosti* podpořilo MŽP (včetně spolufinancování z prostředků SFŽP) jeden projekt ve výši 1 247 mil. Kč, který byl zahájen a financován v rámci předvstupní pomoci ISPA⁷.

⁷ Nástroj předvstupních strukturálních politik.

MŽP a SFŽP v letech 2003–2007 vynaložily ze státních prostředků a z fondů Evropské unie celkem 3,4 mld. Kč. Do doby ukončení kontroly NKÚ však nevyhodnotily přínosy této podpory ke zlepšení stavu odpadového hospodářství ani vliv této podpory na plnění cílů POH ČR.

3. Podpora zlepšení stavu odpadového hospodářství z operačního programu *Životní prostředí* v programovém období 2007–2013

Podpora zlepšení odpadového hospodářství je realizována v rámci OPŽP ze čtvrté prioritní osy, konkrétně z oblasti podpory 4.1 – *Zkvalitnění nakládání s odpady*, na kterou je alokováno 15 038,5 mil. Kč z prostředků *Fondu soudržnosti* a národních veřejných zdrojů. Do 23. listopadu 2010 MŽP rozhodlo podpořit 380 projektů, na které byla vyplacena částka 2 139,7 mil. Kč z prostředků *Fondu soudržnosti* a 221,7 mil. Kč z prostředků SFŽP. Přestože programový dokument OPŽP uvažoval s 11 velkými indikativními projekty nad 25 mil. EUR, do doby ukončení kontroly nebyl žádný takový projekt předložen. Výzvu na podporu velkých projektů vyhlásily MŽP a SFŽP od ledna 2010 na základě novely nařízení vlády č. 197/2003 Sb., která umožnila podporu výstavby zařízení pro energetické využívání komunálního odpadu.

3.1 Poskytování podpory

MŽP jako řídicí orgán OPŽP převedlo na SFŽP výkon téměř všech činností zajišťujících realizaci programu. SFŽP mimo jiné zajišťoval hodnocení žádostí o podporu z hlediska technického, ekologického a ekonomického na základě zveřejněných hodnotících kritérií. SFŽP při hodnocení postupoval podle *Implementačního dokumentu OPŽP*⁸ a dalších pravidel administrace programu schválených MŽP. V prosinci 2009 MŽP *Implementační dokument OPŽP* změnilo a stanovilo, že žádosti o podporu budou posuzovány na základě zveřejněných hodnotících kritérií jen z hlediska technického a ekologického. Nově bylo také doplněno, že bude prověřena ekonomická a úvěrová způsobilost žadatele, tedy jeho schopnost realizovat projekt. V případě negativního výsledku nebude vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace. V souladu s tím **SFŽP od prosince 2009 posuzoval ekonomickou a úvěrovou způsobilost žadatelů, avšak činil tak jen na základě interních (neveřejných), a tedy nedostatečně transparentních postupů.**

Kontrolou NKÚ byly zjištěny čtyři případy, kdy SFŽP vyhodnotil ekonomickou a úvěrovou způsobilost žadatelů jako rizikovou, takže podle nové verze *Implementačního dokumentu OPŽP* nemělo být v těchto případech vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace. MŽP přesto tyto projekty schválilo k financování a rozhodnutí o poskytnutí dotace vydalo.

Implementační dokument OPŽP rovněž stanovil základní principy pro zadávání veřejných zakázek u projektů spolufinancovaných z OPŽP. Podrobné postupy pro příjemce podpory (mimo jiné i pro zadávání zakázek) byly popsány ve směrnících MŽP⁹ a závazných

⁸ Implementační dokument OPŽP je dokument, který svým obsahem navazuje na programový dokument OPŽP a obsahuje podrobné informace o implementaci (realizaci) programu, o operační úrovni prioritních os a dále informace o oblastech podpory.

⁹ Směrnice MŽP pro předkládání žádostí a o poskytování finančních prostředků pro projekty z Operačního programu *Životní prostředí* včetně spolufinancování ze Státního fondu životního prostředí České republiky a státního rozpočtu České republiky – kapitoly 315 (životní prostředí).

pokynech¹⁰ schválených MŽP. Od začátku realizace programu platilo postupně 17 verzí závazných pokynů a 4 verze směrnice MŽP. Několik verzí pokynů postupně platilo dokonce i v průběhu jedné výzvy. **Pravidla pro příjemce podpory tím byla nepřehledná a v případě zadávání zakázek mimo režim zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, nejasná. Např.:**

- nebyl stanoven postup příjemce v případě, že ke změně předpisu pro zadávací řízení došlo v období přípravy jeho zahájení;
- nebylo stanoveno, jak mají příjemci podpory postupovat při zadávání zakázek v případech, kdy platila směrnice MŽP, jejíž ustanovení byla v rozporu se závaznými pokyny.

SFŽP prováděl kontrolu postupu příjemců podpory při zadávání veřejných zakázek. Kontrolou NKÚ byly zjištěny nedostatky v zadání zakázky ve dvou případech ze sedmi. Tyto nedostatky SFŽP při svých kontrolách nezjistil. V obou případech byly v zadávací dokumentaci stanoveny pro poptávaná zařízení zcela konkrétní technické parametry, což vedlo k omezení okruhu potenciálních účastníků soutěže. V případě příjemce podpory Stanislava Čmakala (viz také část III.) dále SFŽP nezjistil skutečnost, že v oznámení o zakázce odeslané zadavatelem do ISVZ – US¹¹ je mylně uvedeno, že subjektem odpovědným za odvolací řízení bude Úřad pro ochranu hospodářské soutěže – tento úřad však nemohl být odpovědným subjektem, protože se nejednalo o veřejného zadavatele. Nepravdivou informací byl uveden v omyl vyloučený uchazeč, který podal podnět k přezkumu postupu zadavatele Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Ten však musel správní řízení zastavit, neboť nebyl příslušný se podnětem zabývat.

3.2 Hodnocení přínosů podpory

MŽP použilo pro hodnocení dopadů podpory z oblasti 4.1 monitorovací indikátory (podíl recyklovaných odpadů na celkovém odpadu, objem komunálního odpadu a podíl využitého komunálního odpadu z celkové roční produkce komunálního odpadu), které jsou statistickými ukazateli za celou Českou republiku a nemají přímou vazbu na podporu z OPŽP. MŽP nebylo schopno zhodnotit dopad podpořených projektů z oblasti podpory 4.1 na oblast nakládání s odpady v ČR a nemá zpracován ani žádný systematický monitoring ve vztahu k plnění cílů POH ČR. Pro vyčíslení očekávaného cílového stavu podílu recyklovaných odpadů na celkovém množství odpadu navíc použilo hodnotu (75 %), která již v roce 2007, tj. v době zahájení OPŽP, byla splněna (81 %).

Pro hodnocení přínosů podpory jednotlivých projektů stanovilo MŽP zejména ukazatele v podobě kapacit vybudovaných zařízení a počtu pořízených zařízení. **MŽP ani SFŽP však skutečné využití kapacit vybudovaných zařízení nesledovaly, a proto nelze dostatečně vyhodnotit hospodárnost vynaložených prostředků.**

Podle zákona č. 185/2001 Sb. jsou všichni původci odpadů a osoby, které nakládají s odpady, tedy i příjemci podpory, povinni vést evidenci o odpadech a o způsobu nakládání s nimi. MŽP ani SFŽP však v podmínkách použití dotace takovou povinnost příjemcům neuložily. Pravidla OPŽP umožňovala příjemcům podpory pronajímat předmět podpory třetím osobám. Příjemci tudíž neměli povinnost vést evidenci o odpadech a v důsledku toho

¹⁰ Závazné pokyny pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP.

¹¹ Informační systém o veřejných zakázkách – uveřejňovací subsystém.

nejsou ani povinni mít k dispozici aktuální informace o množství a způsobu zpracování odpadů, tedy informace o využití vybudovaných kapacit pro účely monitorování ze strany MŽP a SFŽP.

3.3 Kontrola realizace programu

MŽP zjistilo při kontrolách plnění úkolů přenesených na SFŽP provedených v letech 2008 až 2010, že SFŽP nedodržel některá ustanovení delegační dohody, zejména v některých případech nepostupoval podle manuálu pracovních postupů OPŽP¹², což prokázala i kontrola NKÚ. SFŽP opatření k nápravě zjištěných nedostatků, která mu MŽP uložilo, v některých případech opakovaně neplnil. MŽP žádné sankce vůči SFŽP neuplatnilo.

MŽP na základě delegační dohody přeneslo na SFŽP povinnost sledovat stálost operace, tj. následně kontrolovat, zda příjemce podpory po dobu 5 let od ukončení projektu plní stanovené podmínky. SFŽP měl tyto následné kontroly provádět po ukončení závěrečného vyhodnocení akce. K 23. listopadu 2010 SFŽP nevystavil žádný protokol o závěrečném vyhodnocení akce, neukončil tak u žádného projektu závěrečné vyhodnocení a v důsledku toho neprovedl ani žádnou následnou kontrolu. Přitom do konce července 2009 byla ukončena realizace 107 projektů, u nichž příjemci podpory následně předložili všechny doklady požadované pro závěrečné vyhodnocení. Z toho u 14 projektů s celkovou podporou ve výši 97 825 256 Kč měl SFŽP veškeré podklady pro vypracování závěrečného vyhodnocení akce k dispozici již od konce května 2009. U dvou nejdříve ukončených projektů, které jsou v provozu od 10. května 2008, končí období sledování stálosti operace již 9. května 2013.

Nastavený systém závěrečného vyhodnocování akcí a následných kontrol ve svých důsledcích vedl k tomu, že MŽP ani SFŽP zatím nemají od ukončení realizace žádné informace o provozu a využití vybudovaných zařízení; ve dvou konkrétních případech trvá tento stav již 2,5 roku.

III. Skutečnosti zjištěné u příjemců podpory

Kontrola bylo podrobena 11 projektů podpořených v rámci OPŽP z oblasti podpory 4.1 s celkovými náklady 212 mil. Kč. Nedostatky byly zjištěny zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek a plnění podmínek poskytnutí dotace:

- Stanislav Čmakal v zadávací dokumentaci stanovil konkrétní technické parametry, což vedlo k omezení okruhu potenciálních účastníků soutěže. Dále nepřijal a věcně nevypořádal řádně podané námítky vyloučeného uchazeče. **V důsledku uvedených skutečností příjemce porušil rozpočtovou kázeň při čerpání dotace z prostředků Evropské unie ve výši 33 892 422,30 Kč a z prostředků SFŽP ve výši 5 981 015,70 Kč.**

Některé doklady a písemnosti potřebné k řádnému provedení kontroly příjemce nearchivoval.

¹² Jako manuál pracovních postupů OPŽP je označován interní předpis společný pro řídicí orgán a zprostředkující subjekt; jsou v něm popsány veškeré činnosti vykonávané při implementaci programu.

V rozporu s rozhodnutím o poskytnutí dotace byla pořízená mobilní recyklační linka používána převážně na třídění a drcení lomového kamene a manipulační technika byla využívána k stavebním pracím. Tyto činnosti nesouvisejí s účelem, na který byla příjemci poskytnuta dotace.

- Společnost ECO – RETEL s.r.o. zadala zakázku, ve které spojila dodávku strojů a stavebních prací do jedné zakázky, čímž znemožnila dodavatelům strojních zařízení podat samostatnou nabídku.
- Obec Přeaslavice nedodržela povinnost stanovenou v rozhodnutí o poskytnutí dotace tím, že nearchivovala některé doklady a písemnosti potřebné k řádnému provedení kontroly.
- Jiří Holešák – HBH Sběr surovin porušil zákon o účetnictví, když chybně zaúčtoval část způsobilých výdajů za provedené technické zhodnocení majetku ve výši 4 033 433,12 Kč do nákladů na provoz. Po dokončení akce nezaúčtoval majetek v uvedené hodnotě na příslušné majetkové účty. V rozporu s rozhodnutím o poskytnutí dotace vyhotovil závěrečnou monitorovací zprávu až v průběhu kontroly NKÚ, tj. cca 20 měsíců po stanoveném termínu.

IV. Shrnutí a vyhodnocení

V letech 2003–2007 MŽP a SFŽP vynaložily ze státních prostředků a fondů Evropské unie celkem 3 414,9 mil. Kč. Přínosy této podpory ke zlepšení stavu odpadového hospodářství a vliv této podpory na plnění cílů Plánu odpadového hospodářství České republiky však MŽP ani SFŽP nevyhodnotily.

V rámci operačního programu *Životní prostředí* je na zkvalitnění nakládání s odpady alokováno na roky 2007–2013 celkem 15 038,5 mil. Kč. **Do listopadu 2010 byla vynaložena z prostředků Fondu soudržnosti a SFŽP celková částka 2 361,4 mil. Kč. Kontrole NKÚ bylo podrobena 11 projektů podpořených v rámci operačního programu *Životní prostředí* – konkrétně z oblasti podpory 4.1 – s celkovými náklady 212 mil. Kč.**

MŽP nevytvořilo dostatečný systém indikátorů pro hodnocení přínosů podpory z operačního programu *Životní prostředí*. MŽP ani SFŽP nesledovaly skutečné využití zařízení pořízených z tohoto programu za účelem zkvalitnění nakládání s odpady. V oblasti administrace bylo zjištěno, že pravidla pro příjemce podpory se v průběhu realizace programu často měnila, byla nejasná a nepřehledná. Pravidla pro posuzování žádostí o podporu z ekonomického hlediska nebyla od prosince 2009 zveřejněna, a posuzování žádostí proto nebylo dostatečně transparentní.

Nastavený systém závěrečného vyhodnocování a následných kontrol u akcí financovaných z operačního programu *Životní prostředí* ve svých důsledcích vedl k tomu, že **MŽP ani SFŽP zatím nemají od ukončení realizace akcí žádné informace o provozu a využití vybudovaných zařízení; ve dvou konkrétních případech trvá tento stav již 2,5 roku.**

Cíle, zásady a úkoly v oblasti nakládání s odpady stanoví *Plán odpadového hospodářství České republiky*, který zpracovalo MŽP v roce 2003 na období deseti let. Ačkoliv od roku 2003 došlo k významným změnám v evropské a národní legislativě, MŽP neaktualizovalo tento plán a neupravilo jeho cíle tak, aby byly v souladu s touto legislativou. V hodnotících

zprávách o plnění *Plánu odpadového hospodářství České republiky* opakovaně **MŽP konstatovalo u některých neplněných cílů, že jsou nadhodnoceny, stanoveny nereálně nebo je nelze hodnotit z důvodu nevhodného nastavení parametrů.**

Jedním z nejproblematictějších cílů *Plánu odpadového hospodářství České republiky* je snížení množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů ukládaných na skládky. Od roku 2003, kdy vstoupilo v platnost nařízení vlády č. 197/2003 Sb., je ukládáno na skládky větší množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů, než je stanoveno směrnicí Rady 1999/31/ES, a množství ukládaných biologicky rozložitelných komunálních odpadů postupně narůstá. V důsledku toho se Česká republika vystavuje riziku sankcí ze strany Evropské komise. Důležitým opatřením k plnění zmíněné směrnice je podpora výstavby nových spaloven komunálních odpadů. Tato podpora však byla legislativou ČR umožněna až od ledna 2010. Požadavek směrnice na snížení podílu biologicky rozložitelných komunálních odpadů ukládaných na skládky přitom měl být splněn už v roce 2010. Vývoj i současný stav v této oblasti nasvědčují tomu, že nebude splněn ani cíl stanovený směrnicí Rady 1999/31/ES pro rok 2013.

SEZNAM ZKRATEK

BRKO	Biologicky rozložitelné komunální odpady
Delegační dohoda	<i>Dohoda o delegování některých činností a pravomocí Ministerstva životního prostředí jako řídicího orgánu Operačního programu Životní prostředí na Státní fond životního prostředí České republiky</i>
ERDF	<i>Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund)</i>
FS	<i>Fond soudržnosti</i>
ISPA	<i>Nástroj předvstupních strukturálních politik (Instrument for Structural Policies for Pre-accession)</i>
ISVZ – US	Informační systém o veřejných zakázkách – uveřejňovací subsystém
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OPŽP	Operační program <i>Životní prostředí</i>
POH ČR	<i>Plán odpadového hospodářství České republiky</i>
SFŽP	Státní fond životního prostředí České republiky